

**BÜYÜK İSKENDER'İN TROAS'TA İZLEDİĞİ ROTA
VE GRANİKOS SAVAŞI
THE ROUTE OF ALEXANDER THE GREAT ON THE
TROAD
AND GRANICUS BATTLE**

Reyhan KÖRPE

Yrd. Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat
Fakültesi

ÖZET

Büyük İskender'in, M.Ö. 334 yılı, Mayıs ayında Çanakkale Boğazını geçerek başladığı Asya seferinde ilk büyük savaşı Troas'ın kuzey doğusunda Granikos ırmağı kıyısında olmuştur. Makedonya ordusu Granikos'a gitmeden önce İskender Homeros kahramanlarının mezarlarını ve Troia'yı ziyaret etmiştir. Daha sonra, Abydos'tan Granikos'a kadar Arisbe, Perkote ve Kolonai üzerinden Adresteia ovasına inilmiş ve Granikos ırmağına ulaşılmıştır. Granikos'un doğu yakasındaki ovada Mayıs ayı sonunda öğle saatlerinde başlayan savaş o günün gecesi Makedonya ordusunun zaferiyle sonuçlanmıştır. Bu savaş ile İskender'e Anadolu'nun kapıları tamamen açılmış, Perslerle yapacağı ikinci savaş ancak bir yıl sonra Suriye sınırına yakın İssos'ta olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Büyük İskender, Hellespont, Granikos Savaşı.

SUMMARY

Alexander the Great had started Asia campaign with crossing the Hellespont. His first major battle has been near the Granicus river. Before the battle, Alexander visited Homeric heroes tumuli and Troia. Thereafter, Macedonian army has marched to Granicus via Arisbe, Perkote, Kolonai. The battle has been on the east side of Granicus river second half in May, 334 B C. And resulted in the victory of Macedonian Army. This victory has opened to Alexander Asian gates. His second encounter to Persians has been on the Issus, near the Syrian border.

Key words: Alexander the Great, Granicus Battle.

Babası Philippos'un bir suikast sonucu ölmesinden sonra M.Ö. 336 yılının Ekim ayında, Makedonya tahtına çıkan İskender, sadece Argead hanedanının sürekliliğini değil, aynı zamanda Philippos II'in tasarladığı dış politikasının devamlılığı da sağlamış oldu.

Genç İskender, krallığı babasının M.Ö. 359 yılında karşılaştığı güçlüklerden çok daha iyi şartlarda teslim almıştı. Uzun zamandan beri askeri, siyasi ve ekonomik olarak kapsamlı bir seferin hazırlıkları yapıyordu. Makedonya ordusu güney Yunanistan'a doğru yayılmıştı. İskender kuzeyde ayaklanan Thrak kabilelerinin bastırdıktan sonra, başkaldırmaya niyetlenen Helen kent devletlerini de kısa sürede kontrol altına almayı başardı. M.Ö. 338'deki Khaironeia savaşından sonra, bütün müttefik Yunan kentlerini ve diğer bağlaşıkları Pers ülkesine karşı yapılacak bir sefer için "Korinth Birliği" adı altında bir araya getirdi. Daha sonra ülkenin dört bir yanında başlayan karşı çıkışları bastırarak, geçmiş yıllardaki Yunan kent devletlerinin de amacı olan Pers Krallığına karşı birleşik bir Yunan seferinin hazırlıklarını devam ettirdi.

Bütün bu hazırlıkların merkezinde seferin tüm yükünü çekecek olan Makedonya ordusu yer almaktaydı. Philippos II'in zamanından bu yana, ordunun bel kemiğini 6 m. uzunluğunda "sarissa" adı verilen uzun mızraklar taşıyan piyadeler oluşturmaktaydı¹. Kaynaklar Makedonya falankslarının Yunan hoplitlerinden daha farklı bir yapıda olmamakla birlikte, bu birliklerin daha eğitilmiş ve savaş alanında hoplitlerden çok daha esnek hareket kabiliyetine sahip olduğunu bildirmektedirler². Ayrıca orduda Hypaspist'ler özel bir kategori oluştururlar. Bunlar için basitçe kralın hassa ordusu da denilebilir. Piyade birlikleri gibi silahlanmışlarsa da daha çok hızlı ve özel görevlerde kullanılmaktaydılar. Özel bir birim olan Hypaspists ise Argyraspid'lerden meydana gelirken, Asthetairoi'ler hakkında ise hiçbir bilgiye sahip değiliz³. Makedonya ordusunun savaş alanında ana kuralı birlikte hareket etmektir. Nihai amaç çok değişik arazi şartlarında bile farklı birliklerin bileşimiyle düşmanı şaşırtacak etkin sonuçlar almaktır⁴. Sefer süresince bu Makedonyalıların sayısı azalmış, yerlerini Yunan paralı askerleri ile çoğunlukla İranlı unsurlar doldurmuştur. Makedonya askeri gücü kara ordusunun yanı sıra,

¹Makedonya süvarileri için bakınız Brunt 1963, 27-42.

²Arkeolojik buluntular II. Philippos ve İskender zamanında Makedonya ordusunun sadece sarissa kullanmadığını, bunun yanı sıra uzunluğu 2.5 m. olan kısa bir mızrak kullandıklarını göstermektedir: bakınız Andronikos 1970, 91-114; Aynı zamanda, Makedonya ordusunun büyük yuvarlak kalkanlar kullandıkları görülür. Bakınız: Liampi 1999.

³Argyraspid'lerin İskender sonrası dönemde oluşturulduğu ile ilgili düşünce çok fazla kabul görmemiştir. Bakınız: Lock 1977, 373; Anson 1981, 117; Asthetairoi için bakınız Bosworth 1973, 245.

⁴İlgili bibliyografya için bakınız: Lauffer 1981, 52, ft. 18; Berve 1926, 103.

Batı Anadolu kıyılarında etkin keşif görevleri yapan güçlü bir donanmayla tamamlanıyordu⁵.

Batı Anadolu'ya yapılacak sefer hazırlıklarının maliyeti yaklaşık sekiz yüz talenti bulmaktaydı. Bununla birlikte Philippos II'in ölümünden bu yana Makedonya hazinesi beş yüz talent borçlandığından, Yunan kent devletlerinin seferin masraflarını karşılamak için bağışta bulunmaları kaçınılmazdı⁶. Seferin başlangıcında Pella ve Amphipolis'de ordunun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sikke basılmıştır⁷. Bu basılan sikkelerin seferin tamamının masraflarını karşılayamayacağı açıktır. Bu nedenle daha sonradan askerlere ödeme yağmalardan ve ele geçirilen ganimetlerden yapılmıştır.

İskender daha sonra bazı Yunan kentlerinin zayıf karşı koymalarını da bastırarak, yerine 60 yaşındaki güvendiği tecrübeli Antipater'i vekil bırakarak Makedonya'dan ayrıldı.

M.Ö. 334 yılının Mayıs ayında İskender'in ordusu, karşıdan hiçbir direniş görmeden Sestos'un karşısında Abydos kıyılarına çıkmaya başladı⁸. **(Harita 1)** Arisbe ovasında yapılan kamptan sonra ordu doğuya doğru harekete geçti. **(Resim 1)** Kıyı boyunca ilerleyip Perkote kentinin yakınından geçip Lampsakos'a geldi. Troas'ta karşılaştığı ve "özgürleştireceği" ilk Yunan kenti olan Lampsakos İskender tarafından özgürleştirilmeye çok da hevesli değildi. Fakat Lampsakoslular hatalarını çok çabuk anlamış olmalı ki, İskender'in öfkesini yatıştırmak için ünlü filozof Anaksimenes ile altın bir çelenk göndermişlerdir⁹. Makedonya ordusu Lampsakos'a uğramadan güneydoğuya yönelirken, öncü süvarileri çevredeki köylere akınlar yaparak ordunun önünü açıyorlardı¹⁰. Böylece Kolonai üzerinden Adresteia ovasındaki Hermatos kasabası yakınlarında Granikos ırmağına ulaştıkları zaman Granikos'un batısındaki köy ve kasabalar İskender'e boyun eğmişti¹¹. **(Resim 2)** Bu arada Pers güçleri Arisbe'nin yaklaşık 100 km. doğusunda bulunan Zeleia'da toplanmışlardı. Perslerin çok uzun süreden bu yana Philip II ve İskender'in Asya üzerine yapacağı seferden haberleri vardı. İskender'in

⁵Marsden 1977, 211; Deniz gücü için: Hauben 1975; Ordunun ikmali için: Engels 1978.

⁶Arr. *Anab.* 7.9.6; Plut. *Aleks.* 15 (bu bilgiler Aristobulus, Onesicritos ve Douris'ten elde edilmiştir).

⁷Price 1991.

⁸İskender yakın arkadaşlarıyla birlikte Gelibolu Yarımadasının burnuna giderek burada bulunan Akalı kahraman Protasilaos'un mezarını ziyaret etmiştir. Buradan gemilerle karşı kıyıya geçen İskender, bir diğer Akalı Akhilleus'un mezarını ziyaret etmiş ve daha sonra İlion'a uğrayıp, Athena tapınağında Akhilleus'a ait olduğu söylenen kalkanı almıştır. İskender'in özellikle bu Akhalı kahramanları şahsen ziyaret etmesi Asya seferini Akhalıların Troia seferine benzetmek istemesi olarak yorumlanmaktadır.

⁹Paus. IV, 18, 2-4.

¹⁰Fox 1973, 118.

¹¹Arr. *Ana.*, 1.11-12.

Makedonya'dan hareket etmesinden itibaren Pers kuvvetleri Daskyleion yakınlarındaki Zeleia'da toplanmaya başlamışlardı. **(Resim 3)** Pers satrapları ve komutanları savaşı nerede ve nasıl yapacaklarını tartışmak için bir araya geldiler. Uzun zamandır Büyük Kralının hizmetinde ve Pers ordusundaki paralı askerlerin komutanı olan Memnon, Makedonya falankslarının gücünü iyi bildiğinden, onlarla yüz yüze çarpışmaktansa Pers ordusunu ülkenin içlerine çekmeyi önerdi¹². Geri çekilirken de bütün ekinleri ve yiyecekleri yok edecekler ve böylece kendilerini takip eden Makedonya ordusu açlıktan zayıflayacağı gibi, ikmal yolları da kesilecekti. Aynı zamanda Makedonya'ya gönderilecek kuvvetler ve donanmayla savaş Avrupa'ya taşınabilirdi. Memnon'un önerisi Persler tarafından özellikle topraklarının yakılarak terk edilmesi taktiği nedeniyle kabul görmedi. Persler, Memnon'un savaşı bilerek uzatacağını ve bu şekilde büyük kralın yanında daha fazla iltimas kazanacağından şüpheleniyorlardı¹³. Ayrıca İskender'in askerlerini özellikle Memnon'a ait araziye yağmalamalarını emretmiş ve böylece Memnon'u Perslerin gözünde daha da şüpheli duruma sokmuş olması muhtemeldir¹⁴. Pers savaş meclisinin kararı İskender'in ilerleyişini bir an önce durdurmak için hemen saldırıya geçmek oldu. Böylece Pers ordusu Zeleia'dan harekete geçip Granikos ırmağı doğusunda Harpagia-Didymatekhia kasabaları arasındaki alçak yamaçlar üzerine yerleşti¹⁵. **(Resim 4)**

Troas ile Mysia sınırı arasında kalan bu bölge yüksek stratejik önemi nedeniyle "Asya'nın Kapıları" olarak nitelendirilmiştir¹⁶. Hellespontos Phygia satraplığının başkenti olan Daskyleion'u Kyzikos'a ve Lampsakos'a bağlayan yollar buradan geçmekteydi.

Eğer Persler istilacıları buradan kovamazlarsa, başta Daskyleion olmak üzere birçok önemli kent'in yolu açılacaktı¹⁷. Ayrıca Granikos'un seçimi, Perslere İskender'i kendi belirledikleri bir savaş alanında savaşa mecbur ettikleri için bir avantaj sağlıyordu. Irmağın göreceli yüksek ve

¹²Mc Coy 1989, 414. Memnon, Makedonya ordusunun özellikle iase sıkıntısı çektiğini öğrenmişti. Planı Pers ülkesinde İskender'in geçeceği toprakları yakıp, olabildiğince iç bölgelere çekilmektir. Böylece Makedonya ordusu kendi ikmal kaynaklarından kopup, Anadolu içlerinde kaynakları tamamen kurutulmuş bir şekilde kapana kısılacaktı. Memnon'un Persler tarafından uygulanmayan bu taktiği Türk Kurtuluş Savaşında başarıyla uygulanmış, Yunan ordusu aynı şekilde Sakarya Savaşı öncesinde Anadolu içlerine çekilerek bozguna uğratılmıştır.

¹³Memnon'un önerisine en fazla karşı çıkan büyük ölçüde kendi toprakları zarar görecek olan Hellespontos Phrygia satrapı Arsites olmuştur. Arr. *Ana.*, 1.12; Diod. 17.18.2-3.

¹⁴Makedonya ordusunun hemen yolu üzerinde Aesepos kıyısında Memnon'un toprakları yer almaktaydı. Polyæn. 4.3.15.

¹⁵Diod. 17.18.4

¹⁶Plu. *Aleks.*, 16.1.

¹⁷Foss 1977, 499.

dik olan kıyıları Makedonyalıların karşı yamaçlardaki savunmacılara karşı iyi bir saldırı yapmalarına oldukça engel oluşturmaktaydı¹⁸. **(Resim 5)** İrmak o zamanlar muhtemelen ne çok derin ne de çok geniş olmasa da, bununla birlikte durum İskender için oldukça güç olmalıydı. Nihayetinde Persler ordu için her türlü ihtiyacını karşılayacak şekilde buraya askerlerini yerleştirip Zeleia ve Kyzikos istikametine giden yolları güvenceye almışlardı¹⁹. Diğer taraftan İskender'in ise bir an önce saldırıya geçmek için kendi nedenleri vardı. Erzakın giderek azalmasını ve finansal problemlerinin çözümü için çok çabuk bir zafere ihtiyacı vardı²⁰. Dahası, seferinin ve erzak kaynaklarının güvenceye alınması için Hellespontos bölgesinin güvence altında olması gerekiyordu. Üstelik İskender Granikos'ta beklemekteyken Pers donanması Mısır'dan gelerek ikmal yollarını tamamen kesebilirdi. Bununla birlikte eğer Pers ordusu ile burada savaşmaktan çekinir ve İonia'ya doğru yönelirse, bu defada arkasında büyük bir Pers gücünü bırakmış olacaktı²¹. Böylece İskender, Parmenion'un tüm itirazlarına rağmen Persler ile Granikos'ta çarpışmak için ordusunu hazırlamaya başladı²².

Gerçekte ne olduğunu kesin olarak söylemek güçtür. Antik kaynakların verdikleri bilgiler eksik ve tutarlı değildir. Bu nedenle modern tarihçiler Diodoros²³ ya da Arrianos'un²⁴ aktardıklarından yola çıkarak çok çeşitli öneriler ileri sürmektedirler.

Pers ordusunun en önemli unsuru süvarilerdi. Yaklaşık yirmi bin askerden oluşan Pers süvarisi Granikos ovasının doğusundaki yamaçlarda yaklaşık 2.5 km. uzunluğunda, on altı süvari sırası şeklinde dizilmişti. Sol kanatta kendisine bağlı sayısı bilinmeyen Yunan paralı askerler ve kendi topraklarından gelen adamlarıyla pozisyon almıştı. Onun yanında Kilikia satrapı Arsames²⁵, sonra Paphlogonialılar ile birlikte Hellespontos Phrigia satrapı Arsites ve Hyrkanian süvarileriyle Lydia ve İonia satrapı Spithridates yer almaktaydı²⁶. Merkezde yer alan asıl büyük kuvvetin

¹⁸Arr. *Ana.*, 1.13. Plu. *Aleks.*, 16.2; Foss 1977, 501.

¹⁹Hammond 1980, 76-77.

²⁰Plu. *Aleks.*, 15.1.

²¹Droysen 1917, 197; Hammond 1980, 81-88.

²²Arr. *Ana.*, 1.13. Plu., *Aleks.* 16.2.

²³Diod. 17.19-21; Bosworth 1988, 39-44; Fox 1973, 119-123; Green 1970, 170-181; Hammond 1980, 73-75, 87-88; Badian 1977, 271-274; Droysen 1917, 193-194, n. 333.

²⁴Arrianos'un aktardıklarını destekleyenler Arr., 1.11-16; Fuller 1958, 147-154; Nikolitsis 1974; Tam 1948, 15-178; Wilcken 1967, 84-88. Granikos savaş alanı ile ilgili en detaylı araştırma Hammond tarafından yapılmıştır. Hammond 1980, 81-86.

²⁵Diodoros'a göre Arsames. Diod. 17.19.4, Arrianos'a göre Arsames Arr., *Ana.*, ve Curt. 3.4.3.

²⁶Diodoros'a göre Spithridates. Diod. 17.19.4, Arrianos'a göre Spithridates Arr. *Ana.* 1.16.3 and Plu., *Aleks.*, 16.8.

kimlerden oluştuğu bilinmemekle birlikte muhtemelen satrap Mithrovouzanēs'in²⁷ idaresindeki Kapadokialılar olmalıdırlar. Sağ kanat iki bin Baktrialı süvari, Reominthas komutasında diğer iki bin süvari ve bin Medli tarafından tutulmaktaydı²⁸. Süvari sırasının arkasına ise yirmi bin kişiden daha az olan Pers piyadeleri yerleştirilmişti²⁹. Pers ordusundaki Yunan paralı askerlerin sayısının beş bini aşmaması gerekir³⁰. Bütün bu adamların komutanı Omares'dir³¹.

Granikos ırmağının batısında ise İskender, ordusunun sol kanadına Kalas komutasında bin sekiz yüz Thessalia'lı süvariye yerleştirdi. Onun yanında Philippos komutasında altı yüz adam ile müttefik süvarileri, daha sonra Agathon'un 150 Tharikia'lı süvarileri yer alıyordu. Bunların yanında Krateros, Meleager, Philip, Koinos ve Perdikkas komutasında her biri bin beş yüz adamdan oluşan altı falanks pezetaeroi vardı. Daha sonra Nikanor komutasındaki üç bin hypaspist sıralanmıştı. Sağ kanatta Amyntas komutasında altı yüz sarissa taşıyıcı ile yüz elli Paenian süvarisi, Sokrates komutasında iki yüz hetairoi ve Philotas komutasında bir başka bin altı yüz hetairoi yer almaktaydı. Nihayetinde, bu sıraların gerisinde bin okçu ve Agriae mızraklı süvarileri yerleştirilmişti³². Toplamda, İskender savaş alanına beş bin yüz süvari ve on üç bin piyade sürmekteydi. Sağ kanadın komutasını bizzat kendisi almış, Parmenion'u da sol kanada yerleştirmişti³³. Makedonyalılar'ın ön sıralarının genişliği düşmanın kendilerini kanatlardan kuşatmaması için Perslerle eşit bir şekilde 2,5 km. uzatılmıştı. Bu yüzden, Falankslar yaklaşık sekiz adam derinliğinde, sol kanat süvarileri on, sağ kanat süvarileri de biraz daha fazlaydı. Persler İskender'i fark ettikleri zaman, sağ kanatlarındaki süvari kuvvetlerini merkezden gönderdikleri kuvvetlerle daha da sıklaştırdılar³⁴.

İskender, Sokrates'in hetairoi'larına, Paeonianlar, sarissa taşıyanlar ve bin hypaspistle ile müştereken saldırı emri verdi³⁵. **(Resim 6)** Bu kuvvetler harekete geçtikten sonra, İskender hetairoi ile birlikte okçular ve mızraklı süvarilerle kendi asıl saldırısını başlattı. Borazan

²⁷Diod. 17.21.3; Arr. *Ana.* 1.16.3.

²⁸Diod. 17.19.4.

²⁹Arr. *Ana.* 1.14.4.

³⁰Bütün piyade askerlerinin Yunanlılardan oluştuğu söylenmek istense de , Arr., *An.*, 1.16.6, bu mutemelen doğru değildir. Badian 1973, 284-285; Memnon'un sadece 4,000 adamı vardır. Polyaen. 5.44.4.

³¹Arr. *Ana.* 1.16.3.

³²Arr. *Ana.* 1.14.1-3. İskender'in ordusu için bakınız Droysen 1917, 166-180

³³Arr. *Ana.* 1.14.1.

³⁴Arr. *Ana.* 1.14.4.

³⁵Arr. *Ana.* 1.14.5-6.

sesleri altında çılgınlık atarak ırmağa karşı ilerleyip, mümkün olduğunca bir bütünlük içinde kendi birliklerini eğimli bir şekilde yerleştirdi³⁶. Sokrates ve Amyntas komutasındaki ilk hattın saldırısı çok önemliydi. Bunun amacı Pers sağ kanadının saldırısını önlemektir. Zaten şimdiden karşısındakilerle savaşa tutuşmuş olan ikinci hattakilerin de yanlardan kuşatılmayı önlemek için İskender tarafından sıraları daha da uzatılmıştı. Bu nedenle hatlar arasında oldukça tehlikeli aralıklar oluşmuştu. Bu aralıklardan hem ön saftakiler, hem de sağ kanattan İskender ırmağı geçerek karşı kıyıya ulaştılar. Burada İskender karşıdan gelen saldırıları önleyerek, onları yandan kuşatmaya başladı³⁷. **(Resim 7)**

Makedonya ordusu, yavaş yavaş üstünlük sağlayarak düşmanlarını geriye itmeye başladı. Çarpışma sırasında, İskender'in hayatı tehlikeye girmişse de, Kleitos tarafından kurtarılmıştır. Her bir yönden gelen baskılar karşısında Pers süvarisi çok fazla dayanamadı³⁸. Pezetairoi falanksları Perslerin zayıflamış merkezini çöktükleri zaman³⁹, her iki kanat da kaçmaya başladı⁴⁰. **(Resim 8)** Savaşta sol kanattaki Parmenion komutasındaki kuvvetlerin nasıl bir rolü olduğu konusunda çok az bilgimiz vardır⁴¹. Galipler düşmanın piyadeleri ile karşı karşıya geldiklerinde, bunlar savaş boyunca hareketsiz kalmışlardı. Belki de savaş boyunca yerlerinden kıpırdamadan umutsuzca çarpışan sadece Yunan paralı askerler olmuştu. Ama nihayetinde bunlar da çembere alındı ve içlerinden sadece iki bin kişi sağ ele geçirilebildi⁴². Pers tarafından aralarında pek çok soyluyla birlikte 1000 süvari öldürüldü. Makedonyalıların kaybı ise yalnızca yirmi beş hetairoi, altmış süvari ve otuz piyade idi.

Ertesi gün, ölen Makedonyalılar, paralı askerler ve Pers soyluları hiçbir cenaze töreni yapılmadan gömülürken, İskender Atina'ya adak olarak sunulmak üzere üzerinde “ *Philip'in oğlu İskender ve Spartalılar dışındaki tüm Yunanlar, Asya'da oturan barbarlardan*” yazan üç yüz Pers zırhını gönderdi⁴³.

İskender'in Asya topraklarındaki ilk büyük ölçekli savaşını kazanmasında birçok faktör vardır. Onun strateji yeteneği durumu çabucak değerlendirip, buna göre bir hareket planı hazırlayarak kendi

³⁶Arr. *Ana.* 1.14.7. Polyaen. 4.13.6.

³⁷Hammond 1980, 75,84.

³⁸Arr. *Ana.* 1.15-16.1.

³⁹Polyaen. 4.13.6.

⁴⁰Arr. *Ana.* 1.16.1.

⁴¹Badian 1977, 273-274;

⁴²Arr. *Ana.* 1.16.1-2. Plut. *Aleks.*, 16.13-15.

⁴³Arr. *Ana.* 1.16.3-6.

lehine çevirmeyi bilmiştir. Ayrıca savaş alanında büyük bir cesaretle ileriye atılması askerlerine örnek olmuştur. Doğal olarak ordusunu savaşa en uygun bir şekilde yerleştirmesi, onların kararlılıkla ve tüm yeteneklerini göstererek savaşmalarını sağlamıştır⁴⁴. Persler için savaş alanında güneş doğrudan gözlerine geldiği için ırmağın karşı kıyısının hiçbir değeri yoktu. Bu durum İskender tarafından ırmağın karşı kıyısına geçmek için hemen değerlendirilmiş olmalıdır⁴⁵.

Bu savaşta Pers komutanlarına karşı devamlı yapılan suçlama onların Pers süvarisini ırmağın karşı yakasında etkili kullanamamalarıdır⁴⁶. Fakat bununla birlikte savaş alanının durumu taktiksel anlamda geleneksel olarak ordularının en güçlü bölümü olan süvarilerine bazı avantajlar sağlıyordu. Olayların bu şekilde gelişeceğini beklemek mantıklıydı⁴⁷. Pers komutanları tarafından desteklenen bu plan savaş sırasında bazı nedenlerden dolayı işe yaramadı. Doğal olarak bunun işe yaramamasıyla ilgili nedenleri bilemiyoruz. Olasılıkla savaş bölgesinin Arsites'in toprakları içinde olması ve dolayısıyla savaşın başkomutanı olan bu kişinin savaşın başlarında ölmesi bozgunun bir sebebi olabilir⁴⁸. Bir diğer neden ise İskender'i öldürerek onur kazanmak isteyen Pers komutanlarının merkezi zayıflatarak İskender'e karşı doğrudan hücumla kalkmaları ve sonucunda kendi hayatlarını kaybettikleri gibi ordunun de dengesini bozarak yıkıma zemin hazırlamalarıdır⁴⁹.

Sonuç olarak Granikos savaşı batı Anadolu'daki Pers kuvvetinin büyük bir kısmının bir anda yok edildiği savaş olmuştur. Bu savaşta Persler askerlerinin yanı sıra pek çok yüksek dereceli komutanı da kaybetti. Pers egemenliği Anadolu'nun büyük bir kısmında tamamen çöktü. İskender kazandığı tek bir zaferle Anadolu'nun kapılarını tamamen açmış oldu. Bu savaştan sonraki Perslerin en büyük organize karşı koyması, neredeyse bir yıl sonra ve Anadolu'nun güney sınırında İssos'ta olmuştur.

---

⁴⁴Badian 1977, 88.

⁴⁵Badian 1977, 290-291.

⁴⁶Fuller 1958, 148.

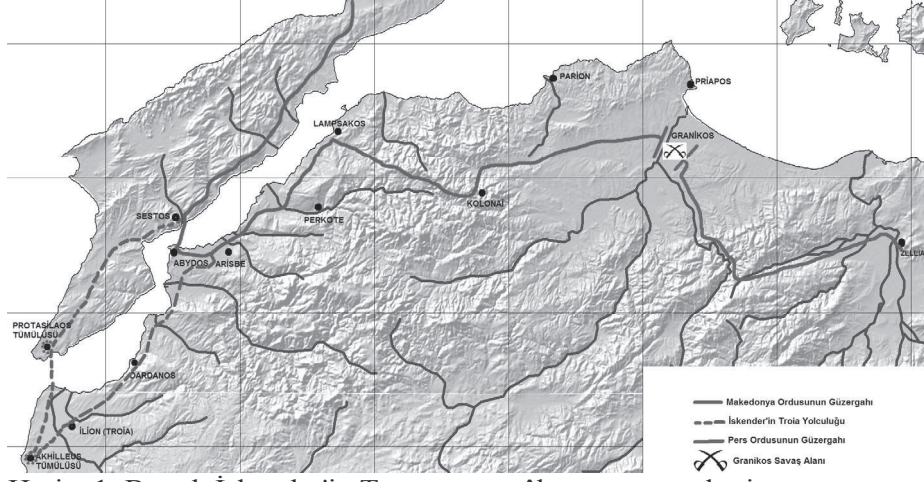
⁴⁷Hammond 1980, 88.

⁴⁸Badian 1977, 283.

⁴⁹Tarn 1948, 16.

HARİTA VE RESİMLER

Harita 1. Büyük İskender'in Troas güzergâhını gösteren harita

Resim 1. Makedonya ordusunun toplandığı Arisbe Ovası

Resim 2. Kolonai kenti üzerinden Adresteia Ovasının görünüşü

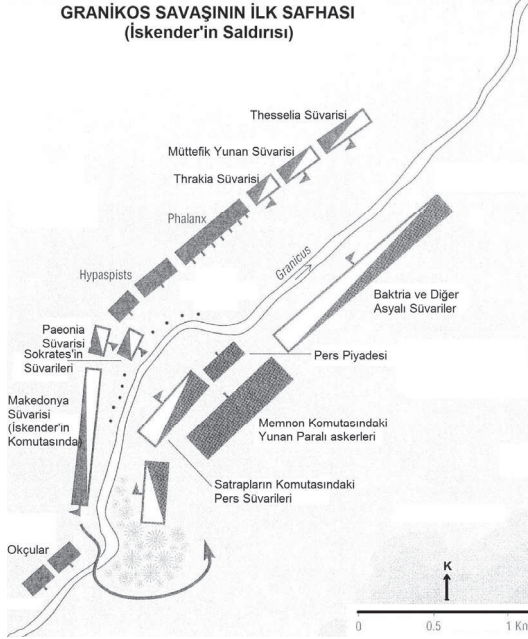
Resim 3. Pers ordusunun topladığı Zeieia kentinin bulunduğu tepe

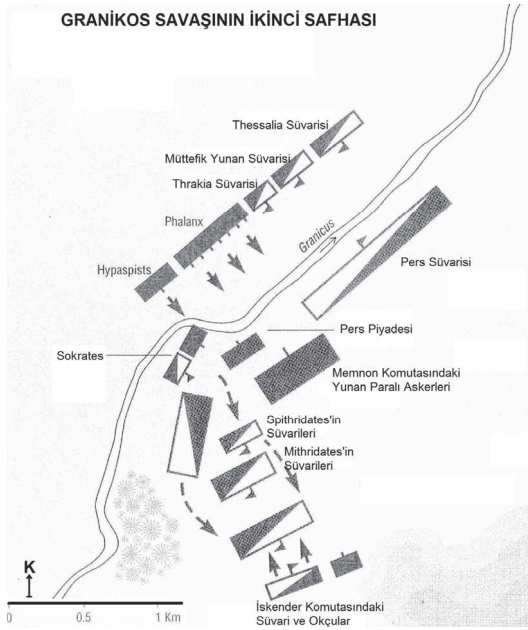
Resim 4. Granikos savaş alanının doğudan Perslerin bulunduğu yerden görünüşü

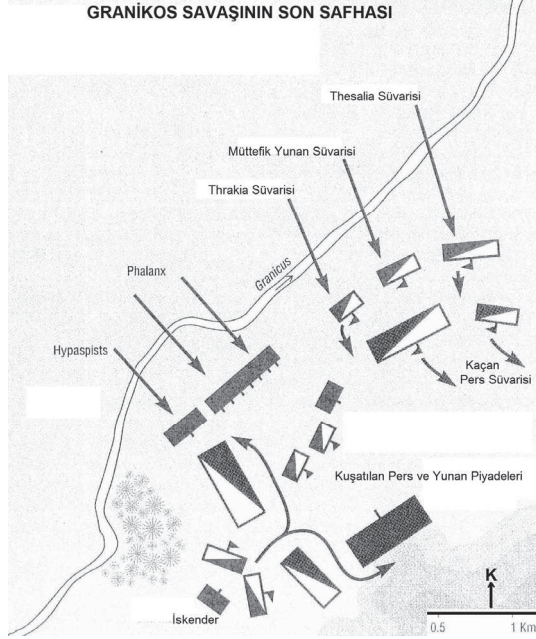
Resim 5. Granikos ayı

Resim 6. Granikos Savaşının ilk safhasını gösteren plan

Resim 7. Granikos Savaşının ikinci safhasını gösteren plan

Resim 8. Granikos Savaşının son safhasını gösteren plan

KAYNAKÇA

- Andronikos 1970 M. Andronikos, "Sarissa", *BCH* 94 (1970) 91-114.
- Badian 1977 E. Badian, "The battle of the Granicus: A new look" *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973, Θεσσαλονίκη (1977)* Αρχαία Μακεδονία 271-293.
- Berve 1926 H. Berve, *Das Alexanderreich auf prosopographischer Grundlage* (München, 1926).
- Bosworth 1973 A.B. Bosworth, "Asthetairoi", *CIQ* 23 (1973) 245-253.
- Bosworth 1988 A.B. Bosworth, *Conquest and Empire: the reign of Alexander the Great* (Cambridge, 1988).
- Brunt 1962 P. A. Brunt, "Persian Accounts of Alexander's Campaigns" *CIQ* 12 (1962) 141-155.
- Droysen 1917 G. Droysen, *Geschichte Alexanders des Grossen*, (Berlin, 1917).
- Engels 1978 D. W. Engels, *Alexander the Great and the Logistics of the Macedonian Army* (London, 1978).

- Foss 1973 C. Foss, "The battle of the Granicus: A new look", *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973, Θεσσαλονίκη Αρχαία Μακεδονία* (1974) 95-502.
- Fuller 2004 J. F. C. Fuller, *The Generalship of Alexander the Great* (Cambridge, 2004).
- Green 1992 P. Green, *Alexander of Macedon 356-323 B.C A Historical Biography* (Berkeley, 1992).
- Green 2007 P. Green, *Alexander the Great & the Hellenistic Age* (London, 2007).
- Hammond 1980 N. G. L. Hammond, "The battle of the Granicus river", *JHS* 100 (1980) 73-88.
- Hauben 1975 H. Hauben, "The expansion of Macedonian Sea-Power under Alexander the Great", *Alexandre le Grand. Image et réalité* (Genève, 1975).
- Lauffer 1981 S. Lauffer, *Alexander der Grosse* (München, 1981).
- Liampi 1999 K. Liampi, *Der Makedonische Schild* (Athens, 1999).
- Lock 1977 R.A. Lock, "The origins of the Argyraspids", *Historia* 26 (1977) 373-378.
- Marsden 1977 E. W. Marsden, "Macedonian military machinery and its designs under Philip and Alexander", *Αρχαία Μακεδονία 2* (1977) 211.
- Mc Coy 1989 W. J. McCoy, "Memnon of Rhodes at the Granicus" *The AJPh* 110 (1989) 413-433.
- Nikolitsis 1974 N. Nikolitsis, *The battle of the Granicus* (Stockholm, 1974).
- Price 1991 M. J. Price, *The Coinage in the Name of Alexander the Great and Philip Arrhidaeus* (Zurich – London, 1991).
- Tarn 1948 W.W. Tarn, *Alexander the Great, II Sources and Studies* (Cambridge, 1948).
- Wilcken 1967 U. Wilcken, *Alexander the Great* (New York, 1967).